

Vi har haft meget forskellige oplevelser

Jutta Fischer er 62 år og uddannelsesleder på en videregående uddannelse. Guja Schonard er 60 år og deltidslærer på en Steiner-skole. Da de var sidst i 20'erne og studerende, blev de kærester, og sammen fik de Kara med Jutta som biologisk mor. De levede sammen i 22 år, fik sønnen Luca og gik fra hinanden i 2007.

I 1995 var Jutta og Kara, 7 år, på cykel på hjem fra universitetet, da Kara i et kryds blev ramt af en højresvingende tankvogn. Hun døde på stedet. Guja var på besøg hos sine forældre i Sydtyskland, da hun fik besked om Karas død.

Guja: Det er 23 år siden, Kara døde, men der er mange ting omkring hendes død, vi først er begyndt at tale om for nylig. Det er en stor lettelse.

Jutta: Dengang havde jeg behov for at tale om, at jeg havde været til stede, og du havde været langt nede i Tyskland. Hvad tænkte du om situationen, hvad tænkte jeg om situationen, hvordan havde vi det hver især, for vi havde jo to forskellige oplevelser. Det fik vi aldrig talt om.

Guja: Jeg var helt ude af mig selv. Det føltes som at blive blæst af sted af en orkan. Hvordan i alverden kunne det ske? Jeg fattede det ikke, og jeg havde en film kørende på repeat: Jeg cykler med Kara, og det sker ikke. Jeg holder på hende, som jeg altid plejede, når jeg cyklede med hende. Jeg holder på hendes nakke. Det ville aldrig være sket, hvis hun havde været sammen med mig, tænkte jeg. Det gentog sig hele tiden, og jeg stillede hele tiden spørgsmålet: Hvordan kunne det ske for dig? Jeg var fuldstændig ude af mig selv. Det var Jutta selvfølgelig også. Det var vi alle sammen. Men Jutta må have følt sig enormt ladt i

stikken, sådan tænker jeg nu.

Jutta: Dengang gik jeg gik hele tiden med forestillingen om, hvad Guja tænkte. Og med alle mulige tanker, også magiske 'hvis nu'-tanker. Kara plagede mig, da vi var ude på universitetet, hvor jeg skulle hente min årsplan, om at få en sodavand nede i kantinen. Nej, sagde jeg, vi skal hjem til mormor, og der får vi det hele. Men hvis vi nu var blevet og havde taget den skide sodavand, så var lastbilen kørt forbi, før vi kom cyklende, og så var det ikke sket. Og hvis du havde været der, så havde du holdt Kara om nakken. Det kunne jeg nemlig ikke. Jeg kunne godt køre med hende, men jeg kunne ikke køre og holde hende, for så var jeg bange for at vælte. Det havde du altid gjort. Du lod hende køre selv, men du holdt hende mest om nakken. Sådan nogle snakke - i stedet for forestillinger om, hvad den anden tænkte - det ville jeg gerne have haft.

Guja: For mit vedkommende var jeg var bange for at få smidt i hovedet, at jeg bebrejdede dig noget. Vi var på politistationen og fik at vide, at du havde gjort alt rigtigt, det var chaufføren, der gjorde fejl. Det var rigtig svært. Samtidig mærkede jeg dig rigtig stærkt. At du overhovedet har kunnet overleve det, det forstår jeg ikke den dag i dag. Hvorfor var jeg der ikke? Hvorfor fanden var jeg der ikke i stedet for at være hos mine fucking forældre? Det var sådan nogle tanker, jeg havde, men det følte jeg ligesom, jeg skulle komme videre med selv.

Jutta: Efter min opfattelse var det symptomatisk i vores forhold, at det altid var svært at tale om noget, der var svært. Du *var* en kvinde af få ord dengang, om man så må sige.

Guja: Ja, nok fordi jeg ikke kunne mærke mig selv. Jeg kan tydeligt huske, hvordan du, engang vi var i Paris, pressede mig til at sige noget. Men jeg var inde i en boble og kunne ikke komme ud af den. Jeg kunne pludselig tydeligt mærke min egen begrænsning. Det er sådan nogle personlighedstræk, der bliver forstørret, når man har mistet. De bliver retningsgivende for, hvordan man reagerer: Jeg, der ikke snakker, og ...

Jutta: ... og mig, der snakker mig ud af alting. Som du selv siger, du kunne ikke mærke dig selv dengang og vidste ikke, hvad der var godt for dig. Jeg har til

gengæld altid været god til at vide, hvad der er godt for mig. Jeg vidste f.eks., at jeg skulle sidde på kirkegården hver dag. Der var sat en bænk op på gravstedet, og når jeg sad der, kunne jeg finde ro. Jeg havde det bedst der, eller når jeg lå på sengen derhjemme med nedrullede gardiner. Jeg indhyllede mig. Jeg begyndte at ryge. Jeg hyllede mig ind i røg og mørke. Jeg vidste, jeg skulle gå klædt i sort. Jeg havde et slør, jeg kunne tage på indimellem, og den sorte kjole havde jeg i lang, lang tid, indtil jeg kunne mærke, at nu var den færdig, nu skulle jeg ikke gå med den mere. Jeg vidste, jeg måtte sige mit job op, men at jeg godt kunne være tilmeldt universitetet, for der kunne jeg gå til og fra. Så jeg har selv midt i det hele været god til at mærke, hvad jeg skulle, og hvad jeg kunne, og hvad jeg ikke kunne. Der var vi dengang meget forskellige. At ligge på sengen med nedrullede persiener, tror jeg, gjorde dig lidt klaustrofobisk, ikke? Du ville helst slå døre og vinduer op,

Guja: Jeg kunne ikke holde ud at ligge stille, om det var med dig eller alene, og tænke over tingene. Jeg skulle op og ud med det samme. Jeg løb. Jeg kunne ikke være i ro. Jeg løb til Handelshøjskolen fra Turesensgade til Dalgas Have. Jeg stoppede, når jeg ikke kunne mere, og så løb jeg videre. Jeg løb også rundt om Søerne, jeg gik i styrketræningscenter, jeg skulle bare lave noget hele tiden. Jeg var rædselsslagen, især i den første tid, ved tanken om, at jeg skulle få en depression. Min mor har været syg hele mit liv, fået psykofarmaka, været indlagt på den lukkede afdeling og kommet ud igen. I mange, mange år af min ungdom og voksenliv havde jeg været rædselsslagen for, at jeg ville få det ligesådan, og når man så får sådan et chok og kommer i krise, så ... der ligger lidt af forklaringen på, at jeg ikke ville røre ved det.

Jutta: Og jeg prøvede sådan. Jeg hentede stakke af bøger hjem fra biblioteket. Når der sker et eller andet, så læser jeg mig gennem al mulig litteratur. Jeg prøvede sådan at få dig med på at læse.

Guja: Ja, og du refererede til det. Jeg skimmede bøgerne lidt, og vi så også nogle film. DR sendte en serie med nogle, der havde mistet. Jeg følte bare slet ikke, at de havde noget med mig at gøre: En 50-årig kvinde sørgede over, at hendes far på 85 år var død. Det var da helt afsindigt. Kunne hun ikke bare glæde sig over, at han havde haft et godt langt liv? Det var, som om det ikke trængte ind hos mig

Jutta: Samtidig var jeg jo også god til at klare mig selv-agtig og sige til andre: Kom og vær sammen med mig, jeg kan ikke være alene. Nogle gange, når jeg sagde det til dig, så gik du alligevel. Du forlod mig ikke, men du sagde: Nej, jeg er nødt til at gå på Handelshøjskolen. Og når jeg sagde: Du er nødt til at blive her, jeg kan ikke være alene nu, sagde du: Nej, jeg er nødt til at gå derud.

Guja: Det *var* et af vores issues. Kan du ikke bare være der, sagde du, men jeg forstod aldrig, hvad du mente. Jeg var der da og holdt om dig, men det var ikke rigtig, som du syntes, det skulle være.

Jutta: Det har du sagt flere gange efterfølgende. At du ikke var enig. At du syntes, du gav og har givet. Så jeg kunne jo bare have taget det, du gav, og ikke have tænkt, at det skulle være sådan, som *jeg* ønskede det.

Guja: Der var kriser i forholdet, før Kara døde, det svingede ikke helt perfekt mellem os, men vi gjorde mange ting sammen og var også glade for de ting, vi havde sammen. Da Kara døde, kom spørgsmålet: Hvad skal vi nu? Benene var slået væk under os, alle vores fremtidsdrømme var væk.

Jutta: Jeg ville flytte fra lejligheden lige med det samme. Jeg ville væk fra den hurtigst muligt. Det ville du ikke. Du sagde flere gange, at du syntes, jeg var for hurtig.

Guja: Ja, vi har haft meget forskellige oplevelser. For mig var det alt for hurtigt, men jeg kunne ikke sige: Jeg har lige brug for... Sådan var det ikke. Du trumfede det igennem. Sådan var det jo. Karas værelse var blevet ryddet af nogle venner. Det havde de sagt, de ville gøre, men det var meget, meget hurtigt efter. Jeg kan tydeligt huske den duft, når man gik ind i hendes værelse. Jeg havde købt et IKEA-skab, som ikke var behandlet og duftede af frisk fyrretræ. Den duft, den sødme. Ja, det gik for stærkt for mig

Et halvt år efter Karas død købte Jutta og Guja en sommerhusgrund med et vildnis af træer, der måtte ryddes, for at de kunne bygge et hus på grunden.

Guja: Sommerhuset blev vores projekt, så var der noget at rive i. Grunden var fuld

af træer, og det var rigtig godt at gå i gang med noget fysisk, for så at falde dødtrætte om og bare sove og ikke tænke så meget. Ikke tænke så meget på, hvordan skal vi håndtere livet uden Kara? Jeg kørte med motorsav i lange tider - tungt arbejde, godt arbejde. Jeg gjorde det for overhovedet at kunne være til. Alt var rationelt. Hvad skal vi nu, og hvad skal vi nu? Jeg levede fra opgave til opgave.

Jutta: Du var ikke nærværende, før vi fik den grund. Og der var du ikke psykisk nærværende i forhold til mig, syntes jeg. Du var nærværende i forhold til at save og skrue og bore, men ikke nærværende over for mig.

Guja: Det er rigtigt. Det kunne jeg ikke. Vi snakkede ikke så meget. Jeg kunne ikke finde ud af at snakke om de ting. Det blev enormt knudret, jeg lukkede det væk.

Jutta: Det var meget svært for mig, at du ikke kunne tale om det. Det bidrog til en følelse af afstand mellem os. Jeg kunne tale med Anette (en veninde), også om Kara. Vi kunne græde og ryge smøger og drikke portvin nat efter nat. Men jeg ville gerne have talt mere med *dig*, det var vigtigt for mig. Til gengæld kunne du sidde og se på billeder af Kara. Det kunne jeg ikke holde ud, det gjorde simpelthen for ondt. Jeg havde det sådan: Læg dem væk, men dem kunne du rigtig godt lide at se på.

Chaufføren i tankvognen blev idømt en bøde og frataget kørekortet i 30 dage.

Jutta: Jeg lukkede ham ude. Han var ikke væsentlig, og jeg er bedøvende ligeglad med ham i dag. Men du var nysgerrig på ham. Du var meget optaget af ham og troede, du så ham til begravelsen. Du var optaget af, hvem han var, men du tog ikke med i retten. Hvorfor gjorde du egentlig ikke det?

Guja: Jeg var bange for, hvordan jeg ville reagere. Han fik frataget sit kørekort i 30 dage, fordi han var erhvervschauffør og havde en familie at forsørge. Det var

absurd. Jeg havde lyst til at dræbe ham, og det tror jeg også, du havde. Det skal man selvfølgelig ikke, men tanken var der, tanken er fri. Hvis jeg skal sige nu, hvad jeg kunne have forestillet mig dengang, så skulle han sættes på en stol, bindes fast og have gaffatape for munden. Og så skulle jeg fortælle ham, hvordan jeg havde det, og hvad han havde ødelagt for mig. Og at jeg kunne forestille mig at piske ham. 30 gange for de 30 dage, han fik i retten. Men det nyttede jo ikke noget. Jeg vidste det godt. Hun kommer jo ikke igen.

Vi fik en erstatning fra det benzinselskab, han kørte for. Vi fik 145.000 kr. med et brev, hvor man beklagede, men understregede, at de ikke med pengene påtog sig et ansvar for ulykken. Det var en meget, meget mærkelig fornemmelse. Det var så latterligt, en til mavepuster. Det er den eneste gang, hvor jeg ikke har syntes, det var en fest at få penge.

Jeg ser lidt anderledes på tingene i dag, det kan jeg godt mærke. Jeg ser det også lidt mere fra den anden side, men jeg ved ikke, om jeg ville tale med ham i dag, hvis jeg fik mulighed for det. Hvad skulle jeg bruge det til? Jeg har været vred i mange år, men vreden er der ikke mere.

Fire år efter Karas død blev Jutta og Guja forældre til en søn, Luca.

Jutta: Vi havde forholdsvis hurtigt seksualitet med hinanden. På trods af sorgen og på trods af, at vi havde det svært, på trods af alt muligt andet, så hang trangen til at have seksualitet på en eller anden måde også sammen med trangen til at blive gravid. Det kunne vi af gode grunde ikke blive, men der var en kobling der. Ønsket om at få et barn var på en eller anden måde en biologisk drift, samtidig med at det var med til at reparere, til at få en familie igen og til at blive mor igen.

Guja: Det var ikke noget spørgsmål. Jutta *ville* være gravid med det samme. Det ville jeg ikke, jeg var så bange for at miste igen. Hvis man ikke bearbejder et traume ordentligt, hænger det ved, både chokket og den dybe sorg. Det var derfor, jeg var bange for at gå i gang igen med at få et barn. Jeg havde mit eget forhold til Kara og til det være medmor, og jeg tænkte, at det kommer jo aldrig tilbage. Jeg kunne slet ikke forestille mig, hvordan det ville blive med et nyt barn. Og så alligevel, for vi var jo stadig sammen, og vi havde prøvet det en gang, så det

var også noget, der var ligetil.

Jutta: Hvis du havde sagt nej, havde jeg gjort det selv, men du ville jo også gerne. Du var bare meget bange. Der gik maks. et år, så gik vi i gang. Insemination var på det tidspunkt blevet lovligt, så vi gik til en klinik. Jeg havde fine æg, og de lod sig befrugte, men de ville ikke sætte sig fast. Du gik også i gang.

Guja: Mit liv var fuldstændig lammet, men jeg fik krabbet mig videre og tænkte, at hvis vi prøver begge to, kommer der måske ét barn ud af det. Det lykkedes så ikke. Det var en drøj omgang i de år, indtil Luca kom. Det var en frygtelig hård tid.

Jutta: Det tog tre år, før jeg blev gravid. Kara var meget med, da jeg fødte Luca. Jeg genoplevede, hvordan det havde været, og hvad der var anderledes, for det var en fuldstændig anden fødsel. Kara var stjernekygger og ville ikke komme ud. Luca kom ud med hånden oppe, hjertelyden dykkede, og det var totalt dramatisk. To meget forskellige fødsler, to meget forskellige børn.

Guja: Kara og Luca har ikke haft noget med hinanden at gøre - mærkeligt nok.

Jutta: Når nogen spørger, siger jeg, at jeg har to børn. Det ene har jeg så mistet ved et trafikuheld. Åh, det gør mig frygtelig ondt, siger nogle. Jamen det skal ikke gøre dig ondt, siger jeg. Jeg vil meget gerne fortælle om Kara. Og så siger jeg altid for at berolige, at det skete helt tilbage i 1995, så jeg kan sagtens tale om det. Folk bliver så rystede, der er nogle, der får tårer i øjnene, hvor jeg bliver nødt til at berolige og hjælpe dem videre. Men jeg siger altid to børn.

Guja: Det er meget forskelligt, hvad jeg siger. Det kommer meget an på, hvem der spørger. Hvis det f.eks. er arbejdskolleger, der spørger, så siger jeg: Jeg har haft en pige, og nu har jeg en dreng. Andre gange har jeg ikke lyst til at fortælle det. Nogle mennesker er så nysgerrige, at jeg ikke har lyst til at fortælle noget som helst om mig selv.

Guja: Jeg er dybt taknemmelig for, at Kara var mit barn. På alle planer, også de smertefulde. Det har været fantastisk for mig at have Kara med Jutta, og sorgen over at have mistet hende forandrer sig, den bliver transformeret. Jeg er ikke den

samme nu, som jeg var dengang. Jeg er glad for mit liv lige nu.

Jutta: Det er en oplevelse, vi begge har, og vores fælles forældreskab til Luca har sikret, at vi har haft en kontinuerlig og fortsat kontakt med hinanden, som har gjort det muligt nu at kunne tale sammen om Karas død og vores skilsmisse.